

Mesét mondok, valóságost...

Az év tájháza – Dunaharaszttiban

A fenti szöfordulatot Búcs község neves fiától, *Gál Sándortól* kölcsönöztem, aki a szülőfalujáról írt irodalmi szociográfiájának adta ezt a címet.

Az a mesébe illő történet, amelyről én írok néhány évvel ezelőtt Dunaharaszttiban kezdődött. A Ráckevei-Duna bal partján, Budapesttől 17 km-re délre elterülő, egykor tisztán sváb település mára várossá duzzadta ki magát.

Itt fogott össze egyszer öt barát. Nagy fába vágták fejszéküket, mivel nem nézhatték jó szemmel, hogy a gombamód növekvő településen őseik kultúrája a fedés homályába merüljön, s lomtanítások nyeljék el apáik feleslegessé vált tárgyait. Saját erőből megvásároltak tehát egy régi sváb parasztházat, amiről egyre-másra lehámlottak a modernizálás nyomai, hogy eredeti szépségében helyreállva lehessen ott-hona az elmúlt világ tárgyi emlékeinek.

– Hát, itt meg mi az öregapám füle készül? – kérdezték kezdetben az óvatossá bizalmatlankodók. Később azonban egyre-másra kerültek le a padlásokról a régi bútorok, edények. A szekrények mélyéből előbányászták a dédnagymama ruháit, a szufniban is több lett a hely, miután elvitték a szekeret vagy a régi boronát. *Dr. Vass Erika* néprajztudós szakmai vezetésével végül elkészült a nagy mű: 2007. június 9-én megnyitotta kapuit a dunaharaszti Német Nemzetiségi Tájház...

Itt akár pontot is lehetne tenni. De tovább is van, mondjam még?

Az esztétikus, mívesen megmunkált tárgyak szemet-lelket gyönyörködtetnek, mégis sokkal fontosabb a mögöttük rejtő ember. A múltból ránk vetett pillantások, valaha volt örömök és sorscsapások, vagy a szokások, melyek évente visszatérő állandóságukkal, kiszámítható szertartásaikkal tették meghitté az ünnepeket. Az épület és berendezése csak egy kis része annak a kultúrának, amelyet az életmód, a szokások, a zene és tánc vagy éppen a mára már kihalóban lévő nyelv együttesen jelent, s aminek átörökítésére a fent említett öt jó barát – *Gerber Ferenc, Gyarmati Attila, Kaltenecker József, Kreisz Antal és Wágner László* – felesküdt. A tájház mellé ezért igényesen tervezett és kivitelezett újság is került, melyben a haraszti német kisebbséget érintő témákkal foglalkoznak: sikerekről, érdekes életutakról tudósítanak, művészeket mutatnak be vagy éppen régi sváb recepteket ajánlanak.

A tájház programjai az év jeles napjainak ritmusát követve hol a gyerekek, fiatalok érdeklődését igyekeznek felkelteni, hol meg inkább a felnőttek szórakoztatását állítják a középpontba. A húsvéti kézműves foglalkozás például erősen kötődik az ételszentelés

Dr. Füzes Endre, a Tájház Szövetség tiszteletbeli elnöke átadja az Év Tájháza 2009 díjat Wágner Lászlónak

Wágner Attila felvétele

Német Nemzetiségi Tájház, Dunaharaszti

Schwarz Volker felvétele

Kukoricamorzsolás,
lámpáskészítés
Márton-napján

Wágner Attila felvétele

Húsvéti kalácsütés,
kosárfonás,
virágkészítés,
tojásfestés

Lehel Endre felvétele

A tájház öt alapítója:
(balról jobbra)
Kaltenecker József,
Kreisz Antal,
Wágner László,
Gerber Ferenc és
Gyarmati Atilla
Lehel Endre felvétele

szokásához, hiszen a gyerekek kosárkát fonnak, tojást festenek, kalácsot sütnek. A nyári polka partik a régi kiskocsmák hangulatát lopják vissza egy-egy estére a mába, ősszel pedig a *Weinber* Pálról elnevezett találkozóban teljesedik ki a fúvószenesi kínálat. Szent Márton napja, a szüret és a novemberi disznóvágás további alkalmak a közös ünneplésre, miközben a gyerekek megismerhetik, kipróbálhatják az ilyenkor szokásos munkafázisokat. Az adventi műsor a fellépésre, a karácsonyi felkészülésre kínál lehetőséget. Betlehemesükkel a fiatalok kis csoportja ilyenkor végigjárja a környékbeli házakat is.

Az év rendezvényei között mindig a tájház születésnapja a leghangsúlyosabb. Az elsőt a megnyitó ünnepséghez hasonlóan a haraszti iskolák, óvodák és egyesületek folklórprogramja köszöntötte, miközben az udvaron régi mesterségek bemutatóját láthatták az érdeklődők, a ló patkolástól a kenyérsütésig. Az eddigi legsikeresebb, legnagyobb visszhangot keltő megmozdulás a ház második születésnapja alkalmából megrendezett sváb esküvő volt. Komolyságát, hitelességét fokozta, hogy a templomi szertartás során egy tízéves évfordulóját ünneplő pár erősítette meg újra házassági fogadalmát. A valóság és játék jól eltalált keveréke idézte fel egyetlen délutánba sűrítve a két-háromnapos esküvők világát, miközben megpróbált a lehető leghűbben ragaszkodni az eredeti „forgatókönyvhöz”.

A mese végpontja lehetne akár ez is, de még mindig van tovább!

A tájház legfőbb erényének azt tartom ugyanis, hogy *sikerült közösséget kovácsolnia*, ráadásul olyat, amelyik hajlandó áldozatokat is vállalni, összefogni egy közös cél érdekében, aktívan vállalva részt a munkákból. Száztizenöt család vált itt csapattá. Elég egy szó és hozzák tepsi számra a süteményt az ünnephez, tanítgatják ügyeskedni a gyerekeket, beállnak takarítani, vagy – mert akikről éppen szó van, megtehették – hatalmas rendezvénysátrat építettek az udvar végébe. Bármely feladatról legyen szó, mindig akad rá ember, s ha itt az ünneplés ideje, együtt mulatják az időt, táncolnak, szórakoznak.

Ez a tájház találkozási pontja az itt élőknek. Nemcsak a sváboknak, de bárkinek, aki sajátjának érzi értékeit, szellemiségét. Meglehet, ez volt az a nem is apró többlet, ami végül Dunaharaszti javára billentette a mérleg nyelvét, aminek eredményeképpen 2009-ben a Tájház Szövetség ennek az alig két éves intézménynek ítélte – nemzetiségi tájházként először – az Év Tájháza címet. Ugye, mit tesz a barátság, mit tesz a hit, a tenni akarás?

Igaz mese ez – valóság. Aki nem hiszi, járjon utána! Megteheti az interneten, a www.svabhaz.hu címen, de Dunaharasztiin a Zöldfa utcában személyesen is.

És – bízom benne – még nincs itt a vége, hogy elfussunk vele... Folytatódik a történet tovább.

Schwarz Ildikó